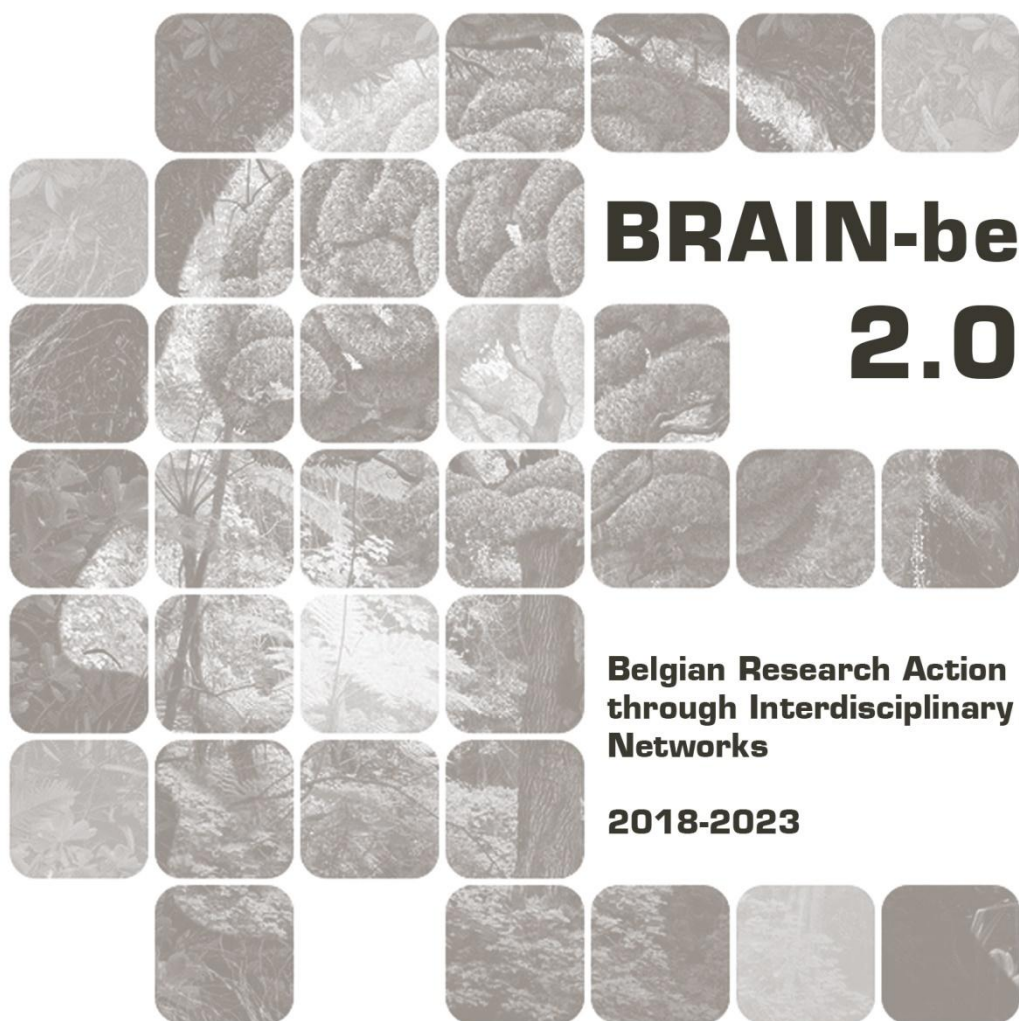

Be-ForIntel

Building the foundations of a Forensic Intelligence tool in Belgium

BERTRAND RENARD (NICC) - CAROLINE STAPPERS (NICC) - MAXIME MAUQUOY (NICC)-
CHRISTOPHE VANDEVIVER (UGENT) - TOM VANDERBEKEN (UGENT) - DAYLE HARVEY
(UGENT) - FABRICE GASON (NICC) - OLIVIER RIBAUUX (UNIL) - NATHAN BALLÈVRE (UNIL)

Pillar 3: Federal societal challenges

Contract - B2/223/P3/BeForIntel

SAMENVATTING

Sleutelwoorden: *forensisch inlichtingen; criminaliteitsanalyse; zaakkoppeling; criminele netwerken; DNA-databank; intelligence-gestuurde politiezorg; data-integratie; netwerkanalyse; België; NICC; federale politie; AVG; governance van forensische gegevens; institutionele cartografie; routekaart*

Context

België beschikt over een goed uitgebouwde forensisch-wetenschappelijke infrastructuur, met DNA-analyse, ballistiek, vingerafdrukken, digitale gegevens en drugprofilering, maar deze capaciteit wordt vrijwel uitsluitend reactief en zaakgericht ingezet ten behoeve van gerechtelijke procedures. Het potentieel om dezelfde gegevens te gebruiken voor zaak overschrijdende koppeling, patroonherkenning en intelligence-gestuurde politiezorg, wat men 'forensische inlichting' noemt, blijft grotendeels onbenut. Dit is het gevolg van institutionele fragmentering (gegevens opgeslagen in incompatibele silo's), culturele belemmeringen (een op rechtszekerheid gerichte 'zero-error' cultuur), juridische onduidelijkheid (geen duidelijke wettelijke basis voor zaak overschrijdende forensische gegevensexploitatie) en onvoldoende middelen.

Het Be-ForIntel-project (2021–2026), gefinancierd door het Belgisch wetenschapsbeleid (BELSPO) en medegefinancierd door de FOD Justitie, bracht onderzoekers van het NICC, de Universiteit Gent en de Universiteit van Lausanne samen. Het is het eerste Belgische onderzoeksproject dat expliciet gericht is op de opbouw van een forensisch inlichtingensysteem. Het project ondervond ernstige beperkingen: de federale politie weigerde uiteindelijk toegang te verlenen tot nationale politiegegevens, ondanks een formele machtiging van het College van Procureurs-Generaal. Het onderzoeksteam beschouwt deze weigering, gemotiveerd op basis van de AVG, zelf als een significant onderzoeksresultaat dat wijst op een democratisch deficit in de governance van wetenschappelijke toegang tot politiegegevens.

Doelstellingen

Het project werd gestructureerd rond drie werkpakketten:

- WP1 omvatte de conceptualisering van forensische inlichting en de cartografie van alle forensische gegevens die beschikbaar zijn bij het NICC en de federale politie, evenals de beoordeling van bestaande en toekomstige mogelijkheden.
- WP2 beoordeelde empirisch, via data-integratie en netwerkanalyse, de meerwaarde van het combineren van politieregistratiegegevens met forensisch DNA-koppelingsgegevens.
- WP3 ontwikkelde een uitgebreid stappenplan met aanbevelingen en een praktisch richtlijnen voor praktijkbeoefenaars

Methodologie

Het project combineerde systematische literatuurreviews en kwalitatieve analyse (NVivo) met semigestructureerde interviews bij het NICC en de federale politie, netwerkanalyse op gepseudonimiseerde administratieve gegevens, Monte Carlo-simulaties van netwerkverstoring, en co-design workshops met forensische deskundigen, onderzoekers en juridische actoren. Drie relationele datasets werden opgebouwd: een politie-enkel-, een forensisch DNA-enkel- en een gecombineerd databestand.

Resultaten

WP1 leverde een operationele definitie van forensische inlichting op en identificeerde zes sleutelementen (nut, circulariteit, temporaliteit, integratie van meerdere forensische gegevens, integratie van alternatieve informatie en samenwerking). De internationale vergelijking toonde vier implementatiemodellen (gecentraliseerd top-down in Australië; gedecentraliseerd top-down in de VS; bottom-up gedecentraliseerd in Zwitserland en Canada), waarbij België momenteel geen enkel specifiek governancekader heeft. De Belgische gegevenskartering bracht rijke forensische gegevens aan het licht bij het NICC (DNA, ballistiek, drugs, toxicologie, vezels, verven, schotresiduen, veiligheidsinkt, IT-forensiek) en de federale politie (vingerafdrukken/biometrie via BIS/AFIS, schoenen- en ooraafdrukken via SDB, gewelddadige misdaadkoppeling via ViCLAS, documentforensiek via OCRF). Zes impliciete forensisch-inlichtingenpraktijken werden geïdentificeerd – alle op tactisch niveau en niet onderling of met operationele politiegegevens geïntegreerd.

WP2 toonde aan dat forensische DNA-koppelingsgegevens relationele zichtbaarheid toevoegen buiten wat politiegegevens alleen kunnen bieden. Forensische koppelingen verbonden zaken – ook zaken met onbekende verdachten – die in het politie-enkel-netwerk geïsoleerd bleven. Verstorings simulaties toonden aan dat forensisch verrijkte netwerken de beoordeling van kwetsbaarheid en interventie-effectiviteit veranderen: politie-enkel-netwerken overschatten schijnbaar de bereikte verstoring bij gerichte interventies.

WP3 bevestigde dat het centrale obstakel een structureel onbegrip is tussen institutionele actoren: begripsverwarring over wat forensische inlichting betekent; discrepantie tussen opgelegde functies en beschikbare middelen; en verwachtingskloof wanneer nieuwe eenheden worden gecreëerd zonder duurzame financiering. Het 'doos van Pandora'-effect – waarbij elke institutionele toezegging aan forensische inlichting onmiddellijk een vraag genereert die de capaciteit overstijgt – werd geïdentificeerd als een terugkerend operationeel risico.

Conclusies en aanbevelingen

Forensische inlichting is technisch haalbaar en analytisch waardevol in België, maar de implementatie vereist het aanpakken van structurele voorwaarden die momenteel ontbreken. De 21 aanbevelingen zijn gestructureerd op drie niveaus:

Globaal/normatief niveau: een gedeelde juridische definitie vastleggen (A1); een specifieke wettelijke basis creëren voor zaak-overschrijdende forensische gegevensexploitatie conform de AVG en de Richtlijn rechtshandhaving (A2); formele mechanismen voor gegevensdeling instellen (A3); verschuiven van een reactieve naar een proactieve, fenomeengerichte forensische strategie (A4); meetbare evaluatiecriteria definiëren (A5).

Institutioneel/cultureel niveau: het NICC positioneren als kennis hub en niet als monopolie (A6); forensische inlichting inbedden als transversale capaciteit (A7); starten met een goed uitgerust pilootproject – bij voorkeur het Drug Expertise Centrum (A8); de reikwijdte expliciet definiëren om het 'Pandora'-effect te vermijden (A9); middelen vooraf veiligstellen (A10); culturele kloven overbruggen via gedeelde opleiding (A11–A13); systematische actorkartering uitvoeren (A14–A15).

Onderzoeks- en ontwikkelingsniveau: een juridische analyse van het Belgische wettelijk kader bestellen (A16); pilootprotocollen ontwikkelen en testen (A17); een vergelijkende governanceanalyse uitvoeren (A18); een opleidingscurriculum ontwikkelen (A19); de Nationale Drugcommissaris

betrekken (A20); en een juridisch kader voor wetenschappelijke toegang tot politie- en justitiegegevens tot stand brengen (A21).